

gena, bestående av uteslutande nattbombgrupper. De högre förbanden utgöras av till divisioner sammanförda brigader, självständiga brigader och kommandon. Enl. en 1923 antagen lag skall arméns flygväsen utgöras av 208 escadrilles, av vilka 80 äro jakt-, 40 dagbomb-, 12 nattbomb- samt 76 spaningseskadrar. Sammanlagda antalet flygplan skall uppgå till omkr. 2,000.

Marinens flygväsen utgöres likaledes av jakt-, bomb- och spaningsförband. Jakteskadorna bestå av 15, övriga av 12 bemannade flygplan. Ett varierande antal *escadrilles* bilda *groupes*, dessa åter sammanföras till *flottilles*. I marinens flygväsen ingå även luftskepp och fasta ballonger. Enl. lagbeslut skall marinens flygväsen bestå av 50 escadrilles, förutom ett antal luftskepp och fasta ballonger. F. n. (1927) torde 14 escadrilles vara uppsatta. För basering av de flottan tilldelade flygstridskrafterna avses slagskeppet »Béarn».

A. L.-m.

Författning, förvaltning och rättskipning. F:s statsförfattningsrätt är reglerad huvudsakl. genom tre konstitutionella lagar, lagen av 25 febr. 1875 om statsmaktens organisation, lagen av s. d. om senatens organisation och lagen av 16 juli s. å. om statsmakternas inbördes ställning, jämte senare beslutade ändringar. Enl. dessa lagar är F. en republik, i vilken teorien om folkets suveränitet är grundvalen för statsmaktens organisation. Folket utövar emellertid ej sin befogenhet direkt utan genom representationen.

Den lagstiftande makten handhas av senaten (fr. *le sénat*) och deputeradekammaren (fr. *la chambre des députés*). Senaten består av 314 minst 40 år gamla medl., vilka väljas departementsvis för 9 år ($\frac{1}{3}$ omväljes vart tredje år). Valen förrättas av ett elektorskollegium, bestående av departementets deputerade, medlemmarna av dess landsting (*conseil général*) och av dess arrondissementens råd, samt av elektorerna, av municipalråden utsedda till ett antal, som beror på vederbörande kommuners befolkning. Tidigare, enl. ovannämnda lag av 25 febr. 1875, funnos jämväl 75 av nationalförsamlingen för livstid utsedda senatorer (*sénateurs inamovibles*), men genom lagen av 9 dec. 1884 bestämdes, att alla senatorer skulle väljas på förut nämnda sätt. Deputeradekammaren består f. n. av 612 medl., valda på 4 år genom direkta och hemliga val; röstberättigad är varje fransman, som fyllt 21 år och som icke begått någon straffbar handling; militärer och värnpliktiga ha under sin tjänstetid ej rösträtt. Valbar är varje valman, som fyllt 25 år. Valet företages (enligt den nya vallagen av 21 juli 1927) i enmanskretsar (*scrutin d'arrondissement*), medan enl. den förut gällande lagen av 12 juli 1919 landet var indelat i ett antal stora valkretsar, i regel sammanfallande med departementen (*scrutin de liste*), och man tillämpade ett valsätt med viss begränsad pro-

portionalism. För att förklaras vald i första valomgången fordras absolut majoritet bland de avgivna rösterna samt ett röstetal, som uppgår till minst fjärdedelen av antalet röstberättigade. I andra valomgången, då sådan erfordras, förklaras den vald, som fått de flesta rösterna, vid lika röstetal den till levnadsåren äldste. — Kamrarnas vanliga säte är Paris (senatens i Palais de Luxembourg, deputeradekammarens i Palais Bourbon). De samlas varje år andra tisdagen i januari; ordinarie sessionen varar minst 5 månader. Urtima sammanträde sker på presidentens särskilda kallelse. Han kan ajournera sammanträdena, dock på högst en månad och endast två gånger under samma session. Vardera kammaren väljer sin talman (*président*) och 4 vice talmän (*vice-présidents*). I sina befogenheter äro kamrarna formellt likställda inbördes, men finansfrågor skola först avgöras av deputeradekammaren. Inga lagar få utfärdas utan samtycke av majoriteten i vardera. Kamrarnas medl. åtnjuta ett årligt arvode av 45,000 frs. För presidentval och beslut om författningsändring sammanträda kamrarna gemensamt som nationalförsamling (*l'assemblée nationale*); den hålles i Versailles.

Den verkställande maktens innehavare är enl. författningen en av nationalförsamlingen för 7 år med absolut majoritet vald republikens president (*président de la république*), vars mandat kan förnyas och som åtnjuter åtskilliga av en konstitutionell monarks rättigheter. Han är oansvarig för sina handlingar, utom för högförräderi, har lagstiftningsinitiativ (men ej veto), kan giva nåd och (med båda kamrarnas samtycke) amnesti samt kan underhandla och sluta fördrag med främmande makter och (efter kamrarnas samtycke) förklara krig. Han kan även (med senatens samtycke) upplösa deputeradekammaren, en rätt, som emellertid blott en enda gång begagnats (Mac Mahon 16 maj 1877). Vid presidentens sida står ett kabinet, bestående av en regeringschef (konseljpresident) samt ett antal departementschefer. F. n. finnas 13 ministerier (utrikes-, justitie-, finans-, inrikes-, krigs-, marin-, kolonial-, handels-, jordbruks-, undervisnings- och pensionsministerierna och ministerier för de offentliga arbetena samt för arbete, hälsovård m. m.). Ministrarna äro gemensamt ansvariga för regeringens allmänna politik, individuellt för sina egna handlingar. De kunna efter anklagelse av deputeradekammaren åtalas inför senaten, konstituerad till *Haute cour de justice* (riksrätt). — I realiteten är det parlamentariska systemet rådande, varför presidenten, trots betydande formella befogenheter, huvudsakl. fyller rent dekorativa funktioner och regeringsmakten i själva verket utövas av ministären, vars medl. i regel tagas ur kamrarna och alltid kunna deltaga i dessas förhandlingar.

Conseil d'état (se d. o.) är dels administrativ högsta domstol, dels fyller det vissa råd-

givande uppgifter; varje minister äger där säte och stämma vid frågor rörande hans departement.

F:s förvaltning utmärker sig genom sträng centralisation. Landet är indelat i 90 departement (*département*; jfr sp. 956—957); underavdelningar äro arrondissementang, kantoner och kommuner. I spetsen för departementsförvaltningen står en med vidsträckt, ganska obestämd befogenhet utrustad prefekt (*préfet*), som utnämnes av presidenten på förslag av inrikesministern. Prefekten är den verkställande maktens representant, han övervakar lagarnas verkställighet, utfärdar polisförrordningar och utnämner en del underordnade ämbetsmän. Vid prefektens sida stå två rådgivande församlingar: *conseil de préfecture*, som tillsättes av statschefen, och *conseil général*, som utses genom val. Det förra består i regel av tre eller fyra minst 25 år gamla medl. och intager till prefekten, som är dess ordf., ung. samma ställning som *conseil d'état* till presidenten och ministrarna samt utövar liksom detta en viss administrativ domsrätt. Prefekten är skyldig att inhämta dess råd men är icke bunden därav. *Conseil général* består av en representant från varje kanton. Medlemmarna väljas med allmän rösträtt för sex år; halva antalet avgår vart tredje år. Detta råd liknar i vissa hänseenden det svenska landstinget; det har att behandla departementets ekonomiska frågor, väg- och fattigvårdsfrågor; vissa skolfrågor samt besluta om fördelningen av skatterna mellan arrondissementen. Alla rådets beslut kunna annulleras av republikens president. Generalrådet sammanträder två gånger årl. till sessioner om högst en månad, resp. 14 dagar. Rådet väljer årl. inom sig en »departementskommitté» (*commission départementale*) på 4 till 7 medl., vilken sammanträder minst en gång i månaden och utövar överinseende särskilt över departementets finansförvaltning. Arrondissementen äro f. n. till antalet 279. Arrondissementet (*l'arrondissement*) styres av en underprefekt (*sous-préfet*), såframt dess huvudstad icke sammanfaller med departementets, då prefekten är dess styresman. I arrondissementet finnes ett *conseil d'arrondissement*, som består av ett ombud för varje kanton; det har i huvudsak endast rådgivande befogenhet. Det sammanträder minst en gång årl. Genom lagstiftning 1926 och 1927 ha arrondissementens betydelse i hög grad minskats. Kantonen (*le canton*) är eg. ingen administrativ enhet och har inga särskilda kommunala inrättningar; den bildar enhet vid valen och utskrivningarna samt i judiciellt hänseende. F. n. finnas omkr. 3,000 kanton. I kommunerna (*commune*), som f. n. uppgå till omkr. 38,000, finnes dels ett municipalråd (*conseil municipal*), dels en mår (*maire*), som väljes av municipalrådet. Måren innehar polismakten i kommunen, är centralregeringens representant samt direkt underordnad departementets prefekt.

Municipalrådet sammanträder 4 gånger om året, högst 14 dagar för varje gång, men kan för vissa frågor sammankallas till urtima möte. Rådet väljes genom direkta folkval för 4 år och består av 10 till 36 medl. Alla dess beslut måste underställas prefekten; i vissa fall måste jämväl generalrådets eller presidentens godkännande inhämtas. I Paris utgör ett gemensamt municipalråd på 80 medl. den kommunala representationen.

I F. är den civila jurisdiktionen i huvudsak skild från den kriminella. Den lägsta rättegångsinstansen bildar fredsdomaren (*juge de paix*), en för varje kanton. Fredsdomarna avdöma vissa små civilmål; deras avgöranden kunna dock överklagas. De ha även domsrätt i fråga om vissa polisförseelser. Domstolar, bestående av 3 fredsdomare, utan jury, kunna avdöma vissa mindre brottmål. De första egentliga domstolarna för civilmål äro *tribunaux de première instance*, av vilka en, stundom fördelad på flera avd., finnes i varje departement (före 1926 en i varje arrondissement). I alla svårare brottmål döma *cours d'assises*, som sammanträda minst en gång var tredje månad i departementens huvudstäder; vid dessa förekommer en jury på tolv pers. Slutligen gives det särskilda handels-, förvaltnings- och krigsdomstolar; som överdomstolar tjänstgöra 26 *cours d'appel*. Högsta domstolen är den s. k. kassationsdomstolen (*cour de cassation*); denna, som i regel endast har att behandla lagtolkningsfrågor, icke bevisningsfrågor, äger att, om den därtill finner skäl, annullera de domar, som de lägre rätterna avkunnat.

H. T.-n.

Flagga m. m. Nationalfärgerna äro blått, vitt och rött. I nationalflaggan äro dessa tre färger (*le tricolore*) anbragta i vertikala fält (jfr flaggkartan vid art. *Flagga*). — Om F:s vapen se sp. 950. — Om ordnar och likartade utmärkelsetecken se *Hederslegionen* och *Ordnar*.

Kolonier och kolonialhistoria. Näst England är F. den största kolonialmakten. De första franska kolonierna ledde sitt ursprung från medeltiden, då normander från Dieppe grundlade talrika faktorer på Sénégal och Guineas kust (från 1385). I början av 1500-talet sökte fransmän sätta sig i besittning av Brasilien, men endast i de västindiska farvattnen grundades bestående kolonier. Även på Guineakusten, Madagaskar och i Indien anlades franska faktorer. Under 1600-talet grundades ett franskt välde i Kanada och Louisiana (se dessa ord). — Genom freden i Utrecht 1713 stäcktes den franska kolonialutvecklingen i Amerika, och genom Parisfreden 1763 förlorade F. nästan alla sina mera betydande kolonier, framför allt de vidsträckta besittningarna i Kanada och Mississippibäckenet, varjämte dess maktställning i s. Indien upphörde. Under Napoleonstiden sökte F. uppbygga ett nytt kolonialvälde, omfattande bl. a. Egypten och flera ögrupper i Oceanien.